

**ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
ՎՃԱՐԱՅԻՆ ՀԱՇՎԵԿՇՈՒ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ**

Նարեկ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ Տնտեսագիտության ինստիտուտի ասպիրանտ

Բանալի բառեր. վճարային հաշվեկշիռ, տնտեսական գործընթաց, գների կայունություն, ընթացիկ հաշիվ

Համաշխարհային տնտեսության ներկայիս գլոբալացման պայմաններում էլ ավելի է կարևորվում վճարային հաշվեկշռի դերը: Այն դրսևորվում է ոչ միայն որպես տնտեսագիտական խնդիր, այլև դրանից բխող իր սոցիալ-տնտեսական հետևանքներով: Վճարային հաշվեկշիռը տնտեսության արտա-ցուցումն է, այն թույլ է տալիս ուսումնասիրել տնտեսության ինչպես ներկայիս, այնպես էլ անցյալում ձևավորված պատկերը: Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Ռոբերտ Մանդելի, Ռ. Հարրոդի և Տ. Սցիտովսկու ներկայացմամբ տնտեսության ներքին հավասարակշռությունը մի վիճակ է, երբ լրիվ զբաղվածությունը զուգորդվում է գների կայունությամբ, իսկ ինչ վերաբերում է արտաքին հավասարակշռությանը, ապա այն վճարային հավեկշռի եկարատև և կայուն հավասարակշռությունն է: Այդ հավասարակշռությունը կարելի պահպանել միայն այն դեպքում, երբ զուգորդվում են տնտեսական քաղաքականության առանձին տարրերը, պետությունն ապահովում է տվյալ տնտեսության առանձնահատկություններին համապատասխան մաքսային և հարկային քաղաքականություն, խթանում է արտահանումը, ստեղծվում են միջազգային չափանիշներին համապատասխանող և արտաքին շուկայում մրցունակ արտադրատեսակներ:

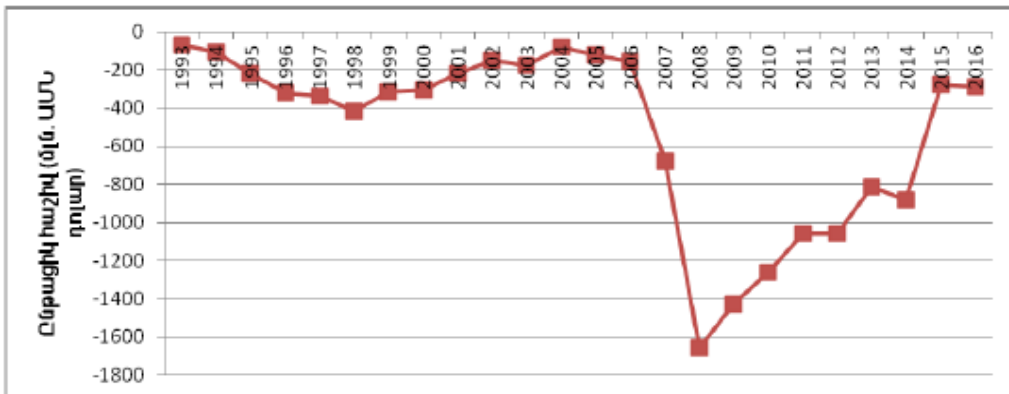
Վճարային հաշվեկշիռը քննարկելիս հատկապես կարևորվում է ընթացիկ հաշվի կարգավորման հարցը: Ներկայիս պայմաններում յուրաքանչյուր երկրի զարգացման և կայունության առաջնային գրավականը արտաքին տնտեսական կապերի զարգացումն ու ամրապնդումն է: Փոքր շուկա ունեցող երկրների համար, ինչպիսին նաև Հայաստանն է, որտեղ չկան զարգացած ֆինանսական ենթակառուցվածքներ, արտահանման ծավալների ընդլայնումը էլ ավելի է կարևորվում:

Տնտեսագիտության ժամանակակից տեսության մեջ մեծ կարևորություն է տրվում «արտահանման ներուժ» կատեգորիային: Տրվել են բազմաթիվ սահմանումներ այս տերմինը առավելագույն բնորոշելու համար: Ընդհանուր առմամբ արտահանման ներուժը բավականին բարդ գնահատելի ցուցանիշ է, այն առումով, որ այստեղ պետք է գործ ունենանք այնպիսի գործոնների հետ, որոնք այսպես կոչված «չերեվացող» են, և հնարավոր չէ չափել դրանց հնարավոր ազդեցությունը արտահանման ծավալների վրա: Սակայն բազմաթիվ

տնտեսագետներ փորձ են արել տալ «արտահանման ներուժի» սահմանումը, որոնց մեջ էական ընդհանրությունը մրցունակության առկայությունն է: Ուստի արտահանման ներուժը կարելի է սահմանել որպես մրցունակ ապրանքների, ծառայությունների և տեխնոլոգիաների արտահանման հնարավոր առավելագույն չափը: Վերոնշյալ սահմանումից պարզ է դառնում, որ արտահանման ներուժը բնութագրելիս, էական դերը պատկանում է մրցունակությանը: Ներկայումս համաշխարհային տնտեսությունը պետք է դիտարկել որպես մեկ միասնական շուկա, որտեղ իրենց ուրույն տեղը կարող են ունենալ միայն մրցունակ ապրանք արտադրողները: Այս համատեքստում էլ ավելի է կարևորվում պետություն - մասնավոր համագործակցությունը, քանի որ, ինչպես տեսնում ենք, երկրի արտաքին հավասարակշռությունը պահպանելու մեջ մասնավոր հատվածի դերը չափազանց մեծ է: Իհարկե համաշխարհային շուկան չի կարելի բնորոշել որպես կատարյալ մրցակցային, քանի որ այստեղ ևս պետությունների կողմից կիրառվում են բազմաթիվ խթանող և խոչնդոտող գործիքներ իրենց երկրի արտաքին առևտրաշրջանառությունը կարգավորելու համար: Առավել մեծ դեր են ստացնում միջպետական ինտեգրացիոն միավորները՝ մաքսային և տնտեսական միությունները, ինչպես նաև պետությունների միջև կնքվող առևտրային համաձայնագրերը:

Հայաստանը ևս անմասն չի մնացել համաշխարհային տնտեսության զարգացման այսպիսի իրադարձություններից: Անկախությունից ի վեր Հայաստանը ինտեգրվել է միջազգային առևտրային հարաբերություններում, իսկ 2003թ. փետրվարի 5-ին այն պաշտոնապես դարձավ Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության (ԱՀԿ) անդամ: ԱՀԿ-ին անդամակցությունը նպաստում է երկրի ազատ առևտրական և տնտեսական քաղաքականությանը, դա էլ իր հերթին էական ազդեցություն է ունենում երկրի արտահանման և վճարային հաշվեկշռի բարելավման գործում: 2003թ. սկսած ակնհայտ կրճատվել է Հայաստանի ընթացիկ հաշվի բացասական մնացորդը, ինչը արտահանման ծավալների մեծացման հետևանք է: 2003թ. ընթացիկ հաշվի բացասական մնացորդը կազմել է 173,5 մլն. ԱՄՆ դոլար, իսկ 2004թ. այն կրճատվել է՝ հասնելով 78,8 մլն ԱՄՆ դոլարի¹: Ընթացիկ հաշվի բացասական մնացորդը էականորեն աճել է նախաճգնաժամյան 2007-2008թթ., որը պայմանավորված է համախառն սպառման բարձր մակարդակով: Չնայած անկախությունից ի վեր Հայաստանում արտահանման ծավալների շարունակական աճին՝ հարկ է նշել, որ էական փոփոխություններ չի կրել արտահանման կառուցվածքը: Այդուսակ 1-ում ներկայացված՝ ՀՀ արտահանման և ներմուծման կառուցվածքը ըստ ապրանքախմբերի սկսած 1993 թվականից:

¹ Տվյալները վերցված են ՀՀ ԿԲ պաշտոնական կայքից

Գծապատկեր 1. ՀՀ ընթացիկ հաշիվը 1993-2016թթ. (մլն. ԱՄՆ դոլար)

Ներկայացված են ոչ բոլոր ապրանքախմբերը, սակայն տվյալներից երևում են, որ այս ապրանքախմբերը, հատկապես արտահանման մեջ կազմում են բացարձակ մեծամասնություն: Նշված ապրանքախմբերի կշիռը ընդհանուր արտահանման մեջ 1993թ. կազմել է 88,76%, իսկ ահա 2016թ. այդ թիվը հասել է 96,19%-ի, ինչը նշանակում է, որ արտահանման կառուցվածքը ժամանակի ընթացքում դարձել է էլ ավելի միատարր: Արտահանման կառուցվածքում հատկապես էական անկում են գրանցել «Մանածագործական իրեր», «Կոշկեղեն, գլխարկներ, անձրևանոցներ», «Ի-րեր քարից, գիպսից, ցեմենտից», «Մեքենաներ, սարքավորումներ և մեխանիզմներ», «Տարբեր արդյունաբերական ապրանքներ» ապրանքախմբերի կշիռները: 2003թ. հատկապես մեծ կշիռ է ունեցել թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարերի և թանկարժեք մետաղների արտահանման կշիռը և կազմել է ընդհանուր արտահանման 51,5%-ը²: Արտահանման այսպիսի կախվածությունը մեկ կամ մի քանի ապրանքներից բացասական երևույթ է և տնտեսագիտության մեջ հայտնի է «Հոլանդական հիվանդություն» անունով: Այս երևույթի անվանումը պայմանավորված է 1959թ. Հոլանդիայում հայտնաբերված գազի հանքի և գազի արտահանման ծավալների աճով: Մեկ կամ մի քանի ճյուղերի արտահանման ծավալների աճը բերում է արտարժույթի ներհոսք տվյալ տնտեսություն, ինչը իր հերթին պատճառ է դառնում այդ երկրի արժույթի արժևորման: Արդյունքում տվյալ երկրի մնացած արտադրատեսակները թանկ են դառնում միջազգային շուկայում և դա հանգեցնում է այդ ճյուղերում գործազրկության աճի և արտահանման կրճատման: Ուստի արտահանման աճը պետք է միշտ ուղեկրցվի ապրանքների դիվերսիֆիկացիայով: Պետք է խուսափել մեկ կամ մի քանի, օրինակ՝ հումքի և կիսաբրդիկանների արտահանման կտրուկ աճից:

² Տվյալները վերցված են ՀՀ մաքսային ծառայության պաշտոնական կայքից

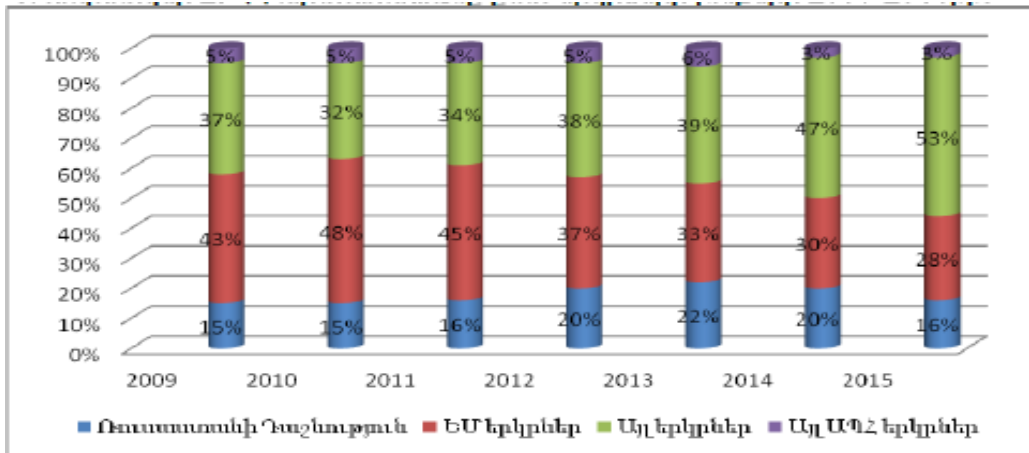
Աղյուսակ 1. ՀՀ արտահանման և ներմուծման կառուցվածքը 1993-2003թթ. ըստ ապրանքախմբերի

Ապրանքային խմբերի անվանումներ	Արտահանում				Ներմուծում			
	1993	2003	2015	2016	1993	2003	2015	2016
Կենդանի կենդանիներ և կենդ. սննդամթերք	0,00%	0,80%	2,10%	1,90%	9,04%	2,50%	3,50%	3,10%
Բուսական ծագմամբ մթերքներ	0,20%	0,50%	3,50%	4,30%	17,91%	5,90%	5,90%	4,50%
Պատրաստի սննդի արտադրանք	6,70%	10,60%	19,70%	22,40%	6,60%	7,30%	8,70%	10,80%
Հանքահումքային արտադրանք	1,50%	7,03%	33,20%	27,10%	1,48%	13,90%	23,20%	18,60%
Մանածագործական իրեր	9,50%	4,50%	3,20%	5,40%	1,75%	3,10%	4,90%	6,30%
Կոշիկներ, գլխարկներ, հովանոցներ	12,01%	0,01%	0,09%	0,09%	0,11%	0,30%	0,70%	0,90%
Իրեր քարից, գիպսից ցեմենտից	7,10%	0,20%	0,90%	0,70%	0,09%	1,70%	1,80%	1,80%
Թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարեր, թանկարժեք մետաղներ և դրանցից իրեր	26,25%	51,50%	13,40%	20,40%	10,55%	25,90%	2,90%	4,80%
Ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից պատրաստված իրեր	3,40%	13,30%	18,20%	12,90%	4,36%	6,00%	8,20%	7,20%
Մեքենաներ սարքավորումներ և մեխանիզմներ	16,20%	3,00%	1,10%	0,90%	1,80%	10,40%	12,10%	13,60%
Տարբեր արդյունաբերական ապրանքներ	5,90%	0,30%	0,20%	0,10%	1,83%	1,20%	2,20%	2,20%
Ընդամենը	88,76%	91,74%	95,59%	96,19%	55,52%	78,20%	74,10%	73,80%

Այս համատեքստում պետությունը պետք է իր աջակցությունը ցուցաբերի տնտեսության մեջ առկա մյուս արտադրական ճյուղերին: Առկա տվյալները ցույց են տալիս, որ Հայաստանում առկա է կոշիկների, մեքենա - սարքավորումների, մանածագործական իրերի, քիմիական և այլ արդյունաբերական արտադրանքների արտադրության և արտահանման մեծ ներուժ: Այս ճյուղերի զարգացումը կբերի արտահանման ծավալների մեծացման և հետևաբար առևտրային հաշվեկշռի բացասական մնացորդի կրճատման: Այնուամենայնիվ ՀՀ վճարային հաշվեկշռում դրական տեղաշարժ է նկատվել բուսական ծագմամբ, գյուղատնտեսական մթերքների ապրանքախմբում: Նկատելի աճ է գրանցվել արտահանման կշռի մեջ, իսկ ներմուծման մեջ նվազել է: Սա նշանակում է, որ բուսական ծագմամբ մթերքների արտադրությունը ոչ միայն բավարարում է ներքին պահանջարկը, այլ նաև հնարավորություն է տալիս այն արտահանել: 2013թ. Հայաստանի տնտեսությունը՝ հատկապես

տնտեսության արտա-քին հատվածը թևակոխեց զարգացման նոր փուլ 2013թ. սեպտեմբերին ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանը հայտարարեց մեր երկրի ՄՄ և ՄՏՏ միանալու որոշման մասին, իսկ 2015թ. հունվարի 2-ին Հայաստանը պաշտոնապես դարձավ Եվրասիական տնտեսական միության լիիրավ անդամ: Այս իրադարձությունը մեծ ազդեցություն կունենա Հայաստանյան տնտեսության առանց-քային գործոնների վրա: Երկարաժամկետում կփոխվեն ՀՀ արտաքին գործ-նական կապերի աշխարհագրությունը: ԵՏՄ անդամակցությունը հնարավորություն կտա Հայաստանին ամրապնդել և զարգացնել Ռուսաստանի Դաշնության հետ արդեն իսկ ստեղծված խորը տնտեսական կապը: Գաղտնիք չէ, որ Հայաստանի թիվ մեկ տնտեսական գործընկերը Ռուսաստանն է: Վերջինս առաջատար դիրք է զբաղեցնում ՀՀ արտաքին հատվածին վերաբերող գրեթե բոլոր ցուցանիշներում: Գծապատկեր 2.-ում ներկայացված է ՀՀ արտահանման ընդհանուր ծավալի մեջ Ռուսաստանի Դաշնության և մյուս երկրների կշիռները: Ինչպես երևում է դեպի Ռուսաստան արտահանումը բավականին մեծ տոկոս է կազմում ընդհանուրի մեջ, իսկ ամենաբարձր ցուցանիշին հասել է 2013թ.՝ 22%: Նույնը չենք կարող ասել ԱՊՀ մյուս երկրների մասին, որոնց մեջ մտնում են նաև ԵՏՄ մյուս երկրները: Այստեղ արտահանվող ապրանքների ծավալը ընդհանուր մեջ կազմում է 3-5%: Այս առումով պետությունը պետք է քայլեր իրականացնի Հայաստանի և ԵՏՄ մյուս երկրների տնտեսական և գործնական կապերը խորացնելու ուղղությամբ: Միայն այդ պարագայում Հայաստանը հնարավորություն կունենա օգտվել Եվրասիական տնտեսական միության «բարիքներից» ամբողջական չափով: Այս գործում հատկապես կարևորվում է տրանսպորտային կապի ընդլայնումը և զարգացումը: Հայաստանը արտաքին աշխարհի հետ առևտրաշրջանառությունն ամբողջությամբ իրականացնում է Վրաստանի և Իրանի միջոցով, որպես անցումային երկրներ: Մինչդեռ էական դեր չունի իր հարևանների համար որպես տրանսպորտային կարևոր հանգույց: Այս առումով արդեն կատարվում են աշխատանքներ ուղղված ՀՀ տրանսպորտային համակարգի զարգացմանը՝ մասնավորապես «Հյուսիս-հարավ» ավտոճանապարհի ստեղծումը: 556 կմ ձգվող այս ավտոճանապարհի կառուցումը նախատեսված է ավարտել 2019թ.: Այն նպատակ ունի մեծացնել ՀՀ կարևորությունը որպես առևտրի իրականացման անցումային երկրի, ինչպես նաև խթանել տնտեսության մյուս ոլորտների զարգացումը՝ հատկապես զբոսաշրջությունը: Նախագծված է նաև կառուցել և վերականգնել Իրան-Հայաստան և Հայաստան-Վրաստան-Ռուսաստան երկաթուղիները, որոնք ուղղված են մեծացնելու ԵՏՄ կազմում Հայաստանի առևտրաշրջանառության արդյունավետությունը: ՀՀ առևտրային հաշվեկշռի վրա իր ազդեցությունը կունենա մաքսային միության

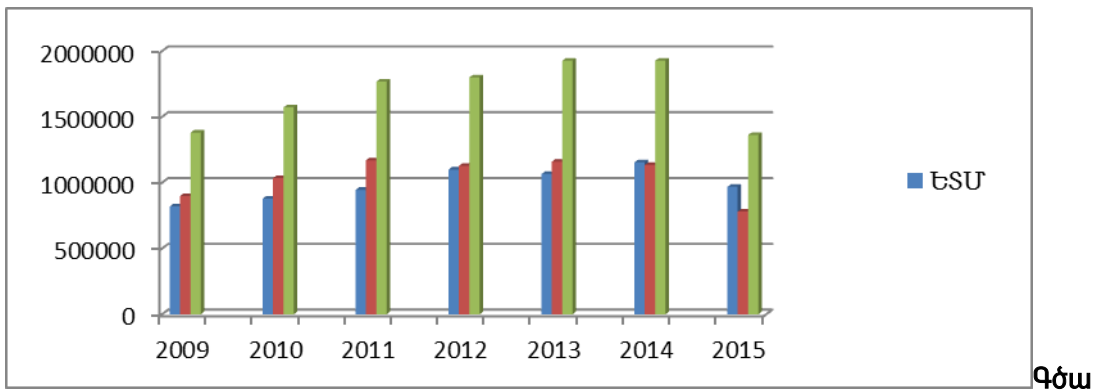
նը անդամակցության արդյունքում կարևոր գործոնի՝ մաքսային դրույքաչափերի և մաքսային օրենսդրության փոփոխությունն է:

Գծապատկեր 2. ՀՀ արտահանումը ըստ երկրների խմբերի 2009-2015թթ.

ԱՀԿ անդամակցությունից հետո էականորեն բարելավվել էր ՀՀ մաքսային քաղականությունը: Այն բավականին լիբերալ էր: Ապրանքատեսակների 73%-ի համար սահմանված էր 0% մաքսային դրույքաչափ, իսկ մնացած ապրանքատեսակների համար 10% դրույքաչափ: Մաքսային 0% դրույքաչափը սահմանված էր անավարտ արտադրատեսակների, իսկ 10%-ը սպառողական ապրանքների և շքեղության ապրանքների համար: Միջինում ներմուծման մաքսատուրքը ՄՄ-ում ավելի բարձր էր՝ 7,6%, մինչդեռ Հայաստանում այն 3,5% էր: ԵՏՄ անդամակցությունից հետո ՀՀ մաքսային քաղականությունը որոշվում է Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կողմից: ՄՄ երկրների առևտրային պաշտպանվածությունը երրորդ երկրների նկատմամբ մեծացնելու և ներքին առևտրաշրջանառությունը խթանելու համար, սահմանվել են առավել խիստ մաքսային դրույքաչափեր, ինչի արդյունքում ՀՀ ներմուծվող ապրանքների 55%-ի մաքսային դրույքաչափերը բարձրացել են, իսկ մինչև 2020թ. պլանավորվում է ևս 5% ապրանքատեսակների դրույքաչափերի աճ: Կարճ ժամկետում մաքսային դրույքաչափերի այսպիսի բարձրացումը կհանգեցնի ՀՀ պետական բյուջեի դեֆիցիտի կրճատմանը, սակայն երկար ժամկետում տեղի կունենա արտաքին առևտրաշրջանառության աշխարհագրության փոփոխություն: Հաշվի առնելով, որ ՀՀ ներմուծվող ապրանքների միայն 29,9% է ներմուծվում ԵՏՄ երկրներից (2015թ.), ապա գնաճը անխուսափելի կլինի: ՄՄ անդամակցությունից հետո մաքսային դրույքաչափերի ավելացումը, ԱՀԿ շրջանակներում խնդիրների առաջացումը և ազգային արժույթի արժեզրկումը առաջացրեց ՀՀ արաքին առևտրաշրջանա-

ռության կրճատմանը: 2015թ.՝ 2013թ. համեմատ առևտրաշրջանառությունը կրճատվել է 19,43%-ով: Մեծ տոկոս է կազմել ԵՄ երկրների հետ առևտրաշրջանառության կրճատումը՝ 27,81%: Իսկ այլ երկրների մեջ մտած երկրների հետ առևտրաշրջանառությունը կրճատվել է 14,46 տոկոսով: Այստեղ հատկապես մեծ են Չինաստանի, ԱՄՆ-ի, ԻԻՀ և Թուրքիայի կշիռները: Հարկ է նշել, որ նույն ժամանակաշրջանում մեծ է եղել ներմուծման ծավալների կրճատումը: Գծապակեր 3-ից երևում է, որ հակապես մեծ է եղել ԵՄ և այլ երկրներից ներմուծվող ապրանքների ծավալների կրճատումը: 2015թ.՝ 2013թ. համեմատ այն կազմել է 32,7% և 29,3%: Իսկ ՌԴ-ից ներմուծումը կրճատվել է միայն 8,1 տոկոսով: Արտաքին առևտրաշրջանառության այսպիսի փոփոխությունները դրական են անդրադարձել ՀՀ ընթացիկ հաշվի վիճակի վրա: 2015թ.՝ 2013թ. համեմատությամբ ընթացիկ հաշվի բացասական մնացորդը նվազել է մոտ 533,8 մլն ԱՄՆ դոլարով:

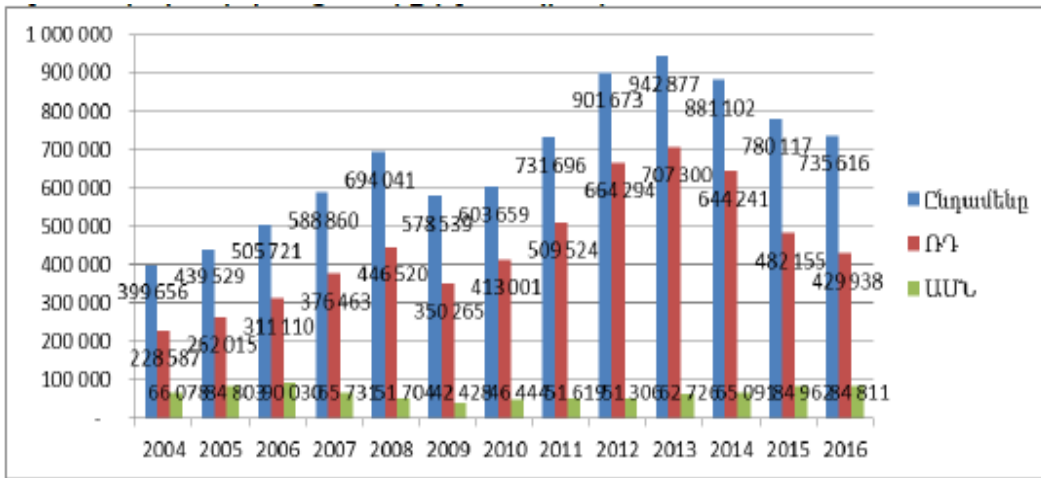

պատկեր 3. ՀՀ ներմուծումը ըստ երկրների 2009-2015թթ. (հազ.ԱՄՆ դոլար)

Գաղտնիք չէ, որ ՀՀ վճարային հաշվեկշռի կարգավորման գործում կարևոր դերակատարում ունեն տրանսֆերտները: ՄՄ անդամակցության հնարավորությունները և դրա ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա ուսումնասիրելիս՝ 2013թ. կատարված էմպիրիկ գնահատումները ցույց են տվել, որ հատկապես տրանսֆերտների մասով Հայաստանը պետք է ունենար էական աճ, ինչը ոչ միայն կխթաներ ՀՀ տնտեսության աշխուժացմանը և համախառն սպառման աճին, այլև իր դրական ազդեցությունը կունենար ՀՀ վճարային հաշվեկշռի վրա: Այս առումով պետք է նշենք, որ ՀՀ վճարային հաշվեկշռի բացասական մնացորդը ծածկվում է դեպի Հայաստան եկող տրանսֆերտների (70%) և արտաքին գրանտների և ներդրումների հաշվին (30%): Տրանսֆերտների հոսքը դեպի Հայաստան մեծապես կախված է միգրանտներին ընդունող երկրների միգրացիոն քաղաքականությամբ, մինչդեռ ներդրումների ծավալը առավելապես կախված է ընդունող երկրի տնտեսական և քաղաքական վիճակով: Այս համատեքստում ՀՀ անդամակցությունը ՄՄ կարճա-

Ժամկետ դրական էֆեկտ պետք է ունենար տրանսֆերտների ծավալի աճի և վճարային հաշվեկշռի վրա: Էմպիրիկ ուսումնասիրությունների ժամանակ ընտրվել են այնպիսի փոփոխականներ, ինչիսիք են ՄՍ երկրների և ՀՀ մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ տարբերությունը, միջին աշխատավարձը և Հայաստանի սփյուռքի ազդեցությունը: Ստացված արդյունքները ցույց էին տալիս, որ ՀՆԱ-ների տարբերության աճը 2 դոլարով կառաջացներ միգրանտներ թվի աճը 1-ով, իսկ ՄՍ-ում միջին աշխատավարձի աճը 1 դոլարով 1-2 եռամսյակ հետ կհանգեցներ տրանսֆերտների աճին 1 մլն դոլարով: Այս պարագայում կանխատեսվում էր տարեկան 3% տրանսֆերտների աճ: Սակայն դա տեղի չունեցավ: 2014թ. դեկտեմբերին միջազգային տնտեսությունում տեղի ունեցած փոփոխությունները՝ նավթի գների անկումը, ռուսական ռուբլու արժեզրկումը ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ, Ռուսաստանի դեմ արևմտյան երկրների կողմից կիրառվող պատժամիջոցները, փոխեցին իրավիճակը: Ռուբլու արժեզրկումը ուղղակիորեն անդրադարձավ ՀՀ տրանսֆերտների ծավալների և Ռուսաստան արտագնա աշխատանքի մեկնողների վրա:

Գծապատկեր 4. Ֆիզիկական անձանց ՀՀ բանկերի միջոցով արտերկրներից մուտք եղած տարեկան փոխանցումները (մլն. ՀՀ դրամ)

2016թ.՝ 2013թ. համեմատ տրանսֆերտները կրճատվել են 39,21%, ընդ որում միայն ՌԴ-ից փոխանցումները՝ 39,2%: Նշենք, որ ՌԴ-ից փոխանցումները ընդհանուրի մեջ 2013թ. կազմում էին 75%, իսկ 2016թ. այդ թիվը կրճատվեց հասնելով 58,45%, իսկ ԱՄՆ-ից կատարվող դրամական փոխանցումները աճել են՝ 2016թ. մինչև 84,811 մլն ՀՀ դրամ, 2013թ.՝ 62,726 մլն ՀՀ դրամի փոխարեն: Տրանսֆերտների կրճատումը փոխհատուցվեց ՀՀ արտաքին պարթի հաշվին, որը 2016թ.՝ 2013թ. համեմատ աճել է 530 մլն դոլարով կազմելով 4,405.75 մլն ԱՄՆ դոլար:

Նարեկ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Տնտեսական քաղաքականության առաջնահերթությունները վճարային հաշվեկշռի բարելավման գործում

Բանալի բառեր. վճարային հաշվեկշիռ, տնտեսական գործընթաց, գների կայունություն, ընթացիկ հաշիվ

Վճարային հաշվեկշիռը տնտեսության արտացոլումն է, այն թույլ է տալիս ուսումնասիրել տնտեսության ինչպես ներկայիս, այնպես էլ անցյալում ձևավորված պատկերը: Այն տնտեսության ներքին հավասարակշռության մի վիճակ է, երբ լրիվ զբաղվածությունը զուգորդվում է գների կայունությամբ, իսկ ինչ վերաբերում է արտաքին հավասարակշռությանը, ապա այն վճարային հաշվեկշռի եկարատն և կայուն հավասարակշռությունն է:

Narek MKRTCHYAN

The priorities of the economic policy for improving the balance of payment

Key words: balance of payments, economic process, price stability, current account

The balance of payments is a reflection of the economy, allowing to examine the current picture of the economy as well as the image created in the past. It is a state of domestic equilibrium when full employment is combined with price stability, and as far as external equilibrium is concerned, it is a balanced and stable balance of payment balance.

Нарек МКРТЧЯН

Приоритеты экономической политики для улучшения платежного баланса

Ключевые слова: платежный баланс, экономический процесс, стабильность цен, текущий счет

Платежный баланс является отражением экономики, позволяющей исследовать текущую картину экономики, а также образ, созданный в прошлом. Это состояние внутреннего равновесия, когда полная занятость сочетается с ценовой стабильностью, и что касается внешнего равновесия, это сбалансированный и стабильный баланс платежного баланса.